

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Юридичний факультет
Кафедра цивільного права та процесу

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

ПРОГРАМА СПЕЦКУРСУ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для студентів юридичного факультету

Львів 2012

Косак В.М., Цікало В.І., Юркевич Ю.М.

Правовий захист економічної конкуренції. Програма спецкурсу та методичні рекомендації для студентів юридичного факультету. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2012. – __ с.

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка.

Протокол № __ від _____ року.

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна складається з тематичних розділів. Передбачається опанування теоретичних та практичних проблем правовідносин у галузі антимонопольного регулювання, з'ясування правового статусу суб'єктів господарювання, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку або є суб'єктами природних монополій, а також вивчення правового статусу органів Антимонопольного комітету України та визначення основних ознак протиправної поведінки у сфері економічної конкуренції.

У процесі вивчення спецкурсу повинні бути засвоєні теоретичні положення та вироблені навички практичного застосування знань і норм чинного законодавства України, що регламентують правовий захист економічної конкуренції.

Спецкурс підготовлено з урахуванням положень норм чинного законодавства України в обсязі, необхідному для повного й глибокого оволодіння основними положеннями, що стосуються правового захисту економічної конкуренції.

Метою опанування спецкурсу є вивчення основних аспектів правового регулювання відносин у сфері правового захисту економічної конкуренції. Вивчення дисципліни, зокрема, передбачає глибокий аналіз практики розгляду судами та органами Антимонопольного комітету України справ щодо порушення законодавства у сфері економічної конкуренції.

В результаті вивчення даного спецкурсу студент повинен -

знати: зміст правових норм у сфері економічної конкуренції, у тому числі тих, що стосуються монопольного становища суб'єктів господарювання та захисту від недобросовісної конкуренції, а також відповідну правозастосовну практику;

вміти: правильно застосовувати законодавство, що регулює правовий захист економічної конкуренції; складати проекти рішень за результатами розгляду справ про порушення антимонопольного законодавства України; аналізувати практичні казуси.

Тема 1. Правові основи законодавчого регулювання конкуренції і монополії.

1. Законодавче регулювання конкуренції. Поняття економічної конкуренції.
2. Монополізм та монополії.
3. Законодавство про захист економічної конкуренції.
4. Загальна характеристика Законів України «Про захист економічної конкуренції» та «Про захист від недобросовісної конкуренції».
5. Органи, які забезпечують захист та розвиток конкуренції в Україні. Правові засади діяльності Антимонопольного комітету України.
6. Структура, компетенція і організація діяльності органів Антимонопольного комітету України.
7. Правові засади діяльності інших органів державної влади, які забезпечують захист та розвиток конкуренції.

Завдання 1. Схематично зобразіть структуру органів Антимонопольного комітету України.

Завдання 2. Дайте порівняльну характеристику понять «монополії» та «природні монополії».

Завдання 3. Охарактеризуйте законодавче поняття «монопольна діяльність монопольного утворення» та порівняйте його з поняттям «зловживання монопольним становищем».

Завдання 4. Визначіть перелік дій, які вважаються зловживанням монопольним становищем на ринку товарів (робіт, послуг).

Задача. Товариство з обмеженою відповідальністю «Виробниче підприємство «ДіСі» звернулося до Господарського суду з позовною заявою про визнання рішення адміністративної колегії територіального відділення Антимонопольного комітету України недійсним. 01.11.2010 р. адміністративною колегією одного з обласних територіальних відділень Антимонопольного комітету України прийняте рішення, яким визнано, що Позивач, не подавши інформацію на вимогу голови відділення від 01.07.2010 р. №02-06/1365, вчинив порушення, яке передбачене пунктом 13 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді неподання інформації обласному територіальному відділенню Антимонопольного комітету України; за зазначене порушення на позивача накладений штраф у сумі 17000,00 грн. Як вбачається з матеріалів справи 01.07.2010 р. відповідачем складена вимога вих. №02-06/1365, в якій позивачеві запропоновано у 15-денний строк з моменту отримання вимоги, надати відповідачеві інформацію та пояснення. Проте, з доданої до матеріалів справи ксерокопії поштового конверта, в якому була направлена вимога відповідача вих. №02-06/1365 від 01.07.2010 р., вбачається, що реєстраційний номер на зазначеному конверті не проставлений. Вирішіть спір.

Тема 2. Монопольне становище суб'єкта господарювання на ринку.

1. Поняття монопольного (домінуючого) становища на ринку.
2. Правові аспекти демонополізації економіки.
3. Природні монополії.
4. Ціни і ціноутворення в умовах ринку. Правова оцінка стану конкурентного середовища на ринку.

Задача 1. Розпорядженням Голови територіального відділення Антимонопольного комітету України було проведено примусовий поділ приватного підприємства, яке займало монопольне становище на ринку з виготовлення принтерів. Зі складу підприємства було виділено цех, в якому виготовлялися окремі деталі принтерів і частка внутрішнього обороту якого в загальному обсязі продукції АТ становила 15%.

Приватне підприємство звернулося до Господарського суду. Обґрунтовуючи позов, представники позивача звернули увагу на дві обставини:

- рішення про примусовий поділ прийнято з порушенням вимог до його проведення;

- діями товариства не було завдано збитків (не ущемлено інтересів) іншим суб'єктам господарювання чи споживачам.

Визначить правомірність дій Голови територіального відділення.

Задача 2. Державною інспекцією з контролю за цінами в області прийнято рішення стягнути необґрунтовано одержану виручку та штраф у потрібному розмірі виручки з установи, яка перебуває на місцевому бюджеті.

Оскарживши рішення Державної інспекції з контролю за цінами, представник установи звернув увагу на положення ст. 14 Закону України «Про ціни та ціноутворення», згідно з яким, стягненню до бюджету підлягає виручка. Державна ж установа виручки не отримує, оскільки перебуває на забезпеченні місцевого, і є неприбутковою організацією.

Дайте правовий аналіз ситуації.

Тема 3. Правове забезпечення захисту від недобросовісної конкуренції.

1. Поняття недобросовісної конкуренції.

2. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання.

3. Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції.

4. Неправомірне збирання використання та розголошення комерційної таємниці.

5. Процесуальні засади діяльності органів Антимонопольного комітету України щодо захисту від недобросовісної конкуренції.

Завдання 1. Визначить перелік дій, які вважаються недобросовісною конкуренцією. Порівняйте поняття «недобросовісна конкуренція» та «недобросовісна ділова практика».

Завдання 2. Порівняйте сферу правового регулювання Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» та Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Задача 1. 29.05.2009 адміністративною колегією Львівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України було прийнято рішення № 28 «про порушення законодавства про захист економічної конкуренції». Даним рішенням було встановлено, що ПП «Стиль меблів», подавши недостовірну інформацію на запит територіального відділення, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене п. 15 ст. 30 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а також вчинивши дії, які полягали у використанні схожих позначень та рекламних матеріалів іншого виробника без його дозволу, порушило ст. 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». Відповідно до п. 15 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції є подання недостовірної інформації Антимонопольному комітету України, його

територіальному відділенню. Згідно з ст. 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» неправомірним є використання імені, комерційного (фірмового) найменування, торговельної марки (знака для товарів і послуг), рекламних матеріалів, оформлення упаковки товарів і періодичних видань, інших позначень без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання, який раніше почав використовувати їх або схожі на них позначення у господарській діяльності, що призвело чи може призвести до змішування з діяльністю цього суб'єкта господарювання. Представник Антимонопольного комітету зазначив, що вимги підприємства не можуть бути задоволені тих мотивів, що воно пропустило строк на оскарження даного рішення Антимонопольного комітету. Статтею 32 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» в редакції від 15.05.2003р. було передбачено, що рішення Антимонопольного комітету України та його територіальних відділень, прийняті у справах про недобросовісну конкуренцію, можуть бути оскаржені до суду заінтересованими особами у тридцятиденний строк з дня одержання копії рішення. Проте, підприємство вказало, що Законом України від 18.12.2008р. «Про внесення змін до Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» статтю 32 було виключено, тому не заслуговують на увагу покликання представника Антимонопольного комітету. Дайте правовий аналіз ситуації.

Тема 4. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку.

1. Поняття антиконтурентних узгоджених дій та їх види.
2. Правові наслідки антиконтурентних узгоджених дій.
3. Узгоджені дії малих або середніх підприємців.
4. Узгоджені дії, які можуть бути дозволені.
5. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.
6. Правові наслідки зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку.

Завдання 1. Порівняйте поняття «антиконтурентні узгоджені дії» та «зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку».

Задання 2. Зобразіть схематично види антиконтурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання.

Задача 1. На ринку послуг з проявки кольорової фотоплівки у м. Самборі діяло 10 підприємств і 3 приватних підприємці. В один і той же місяць всі вказані суб'єкти господарювання одночасно підняли ціну за надання послуги з проявки кольорової фотоплівки. Причому, в разі придбання фотоплівки споживачами у цих суб'єктів господарювання, її проявка здійснювалась вдвічі дешевше. Під час перевірки господарської діяльності одного з підприємств, що надавали послуги з проявки кольорової фотоплівки у м. Самборі, уповноважені службовці відповідного територіального відділення виявили документ, який було підписано представниками

шести суб'єктів господарювання, що надавали згадані послуги. У цьому документі було передбачено домовленість про збільшення ціни за проявку кольорової фотоплівки та надання даної послуги вдвічі дешевше в разі придбання фотоплівки у зазначених документом 10 суб'єктів господарювання. Представник підприємства пояснив, що даний документ не має юридичного значення, оскільки чинне цивільне законодавство України не передбачає такого виду правочинів, а також він не підписаний усіма суб'єктами господарювання, вказаними у ньому. За результатами перевірки розпорядженням Голови Львівського територіального відділення Антимонопольного комітету України на всіх 10 суб'єктів господарювання було накладено фінансові стягнення за порушення антимонопольного законодавства. Чи правомірні дії Голови територіального відділення?

Задача 2. Рішенням Антимонопольного комітету України було відмовлено чотирьом суб'єктам господарювання у наданні дозволу на вчинення узгоджених дій. Не зважаючи на таку відмову, суб'єкти господарювання уклали засновницький договір про утворення асоціації. Одночасно із поданням документів для державної реєстрації об'єднання, уповноважена особа засновників звернулася до господарського суду з позовом про визнання відмови у наданні згоди на узгоджені дії недійсною. Позов уповноваженої особи засновників господарського об'єднання було задоволено господарським судом. Дізнавшись про вчинення узгоджених дій, Антимонопольний комітет наклав адміністративно-господарський штраф на суб'єктів господарювання, які виступили засновниками господарського об'єднання.

Дайте правову оцінку діям Антимонопольного комітету України.

Тема 5. Обмежувальні та дискримінаційна діяльність суб'єктів господарювання. Контроль за концентрацією суб'єктів господарювання.

1. Законодавче регулювання обмежувальної та дискримінаційної діяльності суб'єктів господарювання.

2. Неправомірне використання суб'єктами господарювання ринкового становища.

3. Дискримінація конкурентів суб'єктами господарювання.

4. Поняття та правові наслідки концентрації суб'єктів господарювання.

5. Умови отримання згоди на концентрацію.

6. Порядок розгляду заяв (справ) про концентрацію.

Завдання 1. Охарактеризуйте правові відмінності між поняттями «злиття», «поглинання» та «об'єднання» підприємств.

Задача 1. 25.08.09 між Фондом державного майна України (Продавець) та Товариством з обмеженою відповідальністю Науково-виробниче підприємство «Дніпроенергосталь» (Покупець) укладено Договір № КПП-554 купівлі-продажу пакету акцій ВАТ «Мелітопольський верстатобудівний завод ім. 23 Жовтня» за конкурсом (далі-Договір), відповідно до умов якого (п. 1) предметом Договору є пакет акцій ВАТ «Мелітопольський верстатобудівний завод імені 23 Жовтня» кількістю 173 021 штука простих іменних акцій, випущених у документарній

формі, що становить 50 % плюс 1 акція статутного фонду (капіталу), номінальною вартістю однієї акції 0,25 гривні та номінальною вартістю пакета акцій 43 225,25 грн. (згідно з планом розміщення акцій ВАТ, затвердженим наказом Фонду державного майна України від 17.11.08. № 1365), який за результатами конкурсу продано за 755000,00 грн. У відповідності до п. 34 Договору, сторонами погоджено, що обов'язки Покупця, визначені пунктом 11 Договору, виникають з моменту отримання Покупцем дозволу Антимонопольного комітету України чи адміністративної колегії Антимонопольного комітету України на придбання пакета акцій. У разі неотримання протягом 50 днів від дати укладення Договору дозволу Антимонопольного комітету України чи адміністративної колегії Антимонопольного комітету України на концентрацію суб'єктів господарювання Договір розривається за згодою сторін або за рішенням суду. При цьому конкурсна гарантія Покупцю не повертається. Дайте правовий аналіз відповідності умов Договору чинному законодавству України.

Задача 2. Укладаючи договори на реалізацію лікєро-горілочаних виробів концерн обумовлював обов'язкове придбання у нього мінімальної партії мінеральної води (5 тисяч пляшок), яка почала впроваджуватися у виробництво. Необхідність включення до договорів на реалізацію спиртних напоїв даної умови пояснювалася бажанням концерну зайняти своє місце на ринку мінеральних вод.

Виявивши зниження попиту на їхню продукцію, інші виробники мінеральної води звернулися до територіального відділення Антимонопольного комітету України з вимогою припинити таку практику з боку концерну. Голова територіального відділення наклав своєю постановою штраф на концерн в розмірі 17% його виручки від вартості реалізованої мінеральної води, вбачаючи ознаки зловживання монопольним становищем. Дайте правовий аналіз ситуації.

Тема 6. Процесуальні норми законодавства України про захист економічної конкуренції.

1. Правові підстави проведення перевірок органами Антимонопольного комітету України.

2. Законодавчі засади розмежування компетенції органів Антимонопольного комітету України.

3. Процедура розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

4. Перевірка, перегляд та оскарження рішень органів Антимонопольного комітету у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Завдання 1. Зобразіть схематично систему органів Антимонопольного комітету України, що уповноважені розглядати справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Завдання 2. Проаналізуйте підвідомчість справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції постійно діючій адміністративній колегії Антимонопольного комітету України.

Завдання 3. Охарактеризуйте підстави для початку розгляду справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Завдання 4. Охарактеризуйте правовий статус осіб, які беруть участь у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Завдання 5. Дайте правовий аналіз конкретних рішень (не менше двох) у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Тема 7. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

1. Основні види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.
2. Штрафні санкції.
3. Примусовий поділ.
4. Відшкодування шкоди.
5. Інші види відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Завдання 1. Назвіть форми цивільно-правової відповідальності за порушення антимонопольного законодавства.

Задача 1. Національна акціонерна компанія «Укрросенерго» прийняла рішення про відпуск громадянам-споживачам електроенергії лише за умов обладнання їх квартир електрорічильниками. Даним рішенням було встановлено перелік виробників електрорічильників, продукцією яких можуть бути обладнані квартири споживачів для кожної області окремо.

Працівники однієї з італійських фірм – виробників електрорічильників, яка не була включена до відповідного переліку «Укрросенерго», зауважили, що їх продукція перестала користуватись попитом після прийняття згаданого рішення. Представники філій Національної акціонерної компанії в областях відмовляли італійській фірмі у придбанні її продукції на тій підставі, що вона не включена до переліку.

Італійська фірма звернулася із заявою до Антимонопольного комітету України, вбачаючи в діях Національної акціонерної компанії порушення антимонопольного законодавства. Дайте правовий аналіз ситуації.

Задача 2. Рекламуючи свою продукцію, приватний підприємець, який діяв на загальнодержавному ринку, здійснював її порівняння із продукцією іншого виробника. У рекламі, зокрема, наголошувалося на невідповідності продукції іншого виробника вимогам національного стандарту України. Інший виробник звернувся із заявою до Голови територіального відділення Антимонопольного комітету України про порушення провадження у справі про захист економічної конкуренції. У процесі розгляду справи було встановлено, що продукція іншого виробника не пройшла обов'язкової сертифікації на її відповідність вимогам

стандартів. Окрім того, суб'єкт господарювання, який здійснював порівняння у своїй рекламі, наголосив на тому, що внаслідок його дій не відбулося зниження попиту на товар іншого виробника. Голова територіального відділення своїм розпорядженням застосував санкцію у виді примусового поділу до суб'єкта господарювання, який застосовував порівняння у власній рекламі. Дайте правову оцінку ситуації.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.96 // Відомості Верховної Ради від 23.07.96. – 1996. - № 30. - ст. 141.
2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України від 02.05.2003. — 2003. — № 18. — Ст. 144.
3. Податковий кодекс України від [02.12.2010](#) № 2755-VI // Голос України від 04.12.2010
4. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003. — 2003. — № 40. — Ст. 356.
5. Про господарські товариства: Закон України № 1576-XII від 19.09.91 // Відомості Верховної Ради України від 03.12.1991. — 1991. — № 49. — Ст. 682.
6. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України № 2343-XII від 14.05.92 // Відомості Верховної Ради від 04.08.92. – 1992. – № 31. – Ст. 440. (в редакції Закону № 784-XIV від 30.06.99 // Відомості Верховної Ради від 29.10.99. – 1999. – № 42. – Ст. 378.)
7. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року // Офіційний вісник України. -2010. -№ 55. –ст.1840.
8. Господарський процесуальний кодекс України № 1798-XII від 06.11.91 // Відомості Верховної Ради України від 11.02.1992. — 1992. — № 6. — Ст. 56.
9. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 18 листопада 1997 року // Голос України, 1996, 2 липня.
10. Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 року // Урядовий кур'єр, 2000, 24 травня.
11. Про Антимонопольний комітет України: Закон України № 3659-XII від 26.11.93 // Відомості Верховної Ради від 14.12.93. – 1993. № 50. – Ст. 472.
12. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.99 // Відомості Верховної Ради від 08.10.99. – 1999. – № 40. – Ст. 365
13. Про захист економічної конкуренції: Закон України № 2210-III від 11.01.2001 // Відомості Верховної Ради від 23.03.2001. – 2001. – № 12. – Ст. 64.
14. Про судоустрій і статус суддів України: Закон України № 2453-VI від 07.07.2010 // Голос України від 03.08.2010 - № 142.
15. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України № 755-IV від 15.05.2003 // Відомості Верховної Ради України від 08.08.2003. — 2003. — № 31. — Ст. 263.

16. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 17.09.2008 // Відомості Верховної Ради України від 19.12.2008. – 2008. – № №50-51. – Ст. 384.
17. Про Державну програму демонополізації економіки і розвитку конкуренції: Постанова Верховної Ради України № 3757- XII від 21.12.93 // Відомості Верховної Ради від 01.03.94. – 1994. – № 9. – Ст. 42
18. Порядок надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 219 від 28.02.2002 року
19. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затверджена розпорядженням Антимонопольного комітету від 05.03.2002 року
20. Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання, затверджене розпорядженням Антимонопольного комітету України № 26-р від 12.02.2002 року
21. Правила розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджені розпорядженням Антимонопольного комітету України № 5 від 19 квітня 1994 року
22. Положення про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації, затверджене Указом Президента України № 224/94 від 11.05.94 (Указ втратив чинність на підставі Указу Президента № 640/2007 від 12.07.2007) // Офіційний сайт Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
23. Положення про порядок поділу підприємств і об'єднань та відокремлених від них структурних підрозділів і одиниць, затверджене наказом Міністерства економіки України, Антимонопольного комітету України № 43/79/5 від 20.04.94 // Офіційний сайт Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
24. Про створення юридичної особи шляхом виділу: Лист Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва № 7462/0/2-06 від 16.10.2006 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaopravo.net/data2008/base32/ukr32662.htm>
25. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із створенням, реорганізацією та ліквідацією підприємств: Роз'яснення ВАСУ № 02-5/334 від 12.09.96 // Офіційний сайт Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
26. Лист ВГСУ від 11 липня 2005 року № 01-8/1222 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням законодавства про захист економічної конкуренції»
27. Лист ВГСУ від 24 жовтня 2006 року № 01-8/2361 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням конкуренційного законодавства»

28. Лист ВГСУ від 13 квітня 2007 року № 01-8/229 «Про деякі питання практики вирішення конкурентного законодавства»
29. Лист ВГСУ від 21 серпня 2007 року № 01-8/741 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням конкурентного законодавства»
30. Лист ВГСУ від 22 жовтня 2008 року № 01-8/634 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням конкурентного законодавства»
31. Лист ВГСУ від 29 жовтня 2008 року № 04-5/247 «Про деякі питання практики застосування конкурентного законодавства»
32. Цивільний кодекс Української РСР від 18.07.63 № 1540-VI (Кодекс втратив чинність на підставі Кодексу N 435-IV від 16.01.2003, ВВР, 2003, NN 40-44, ст.356)
33. Директива 90/434/ Ради Європейських Співтовариств «Про загальноприйнятту систему оподаткування товариств різних Держав-членів при злитті, поділі, передачі активів і обміні акцій» від 23.07.90 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_451
34. Алленова А. Кризис жанра. Разгул пиратства и слабость закона, - так оценивают владельцы интеллектуальной собственности проблему защиты своих прав в Украине // Юридическая практика. – 2000. – 22 июня. – С. 4.
35. Андрощук Г. Закон на захисті добросовісної конкуренції // Голос України. – 1999. – 28 вересня.
36. Андрощук Г., Крайнев П. Экономическая безопасность предприятия: защита коммерческой тайны. – К., 2000.
37. Андрощук Г., Крайнев П., Кавасс И. Право интеллектуальной собственности: торговые аспекты. – К., 2000.
38. Бакалінська О. Правові засади застосування "чесних звичаїв" при кваліфікації фактів недобросовісної конкуренції. - // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету : Наукове правове видання з питань економіки і бізнесу. - 2007. - № 1.
39. Бакалінська О. Антиконтурентні узгоджені дії у національному та зарубіжному законодавстві (порівняльний аналіз) // Право України. – 2010. - № 2.
40. Бакалінська О. Захист економічної конкуренції: окремі питання правового регулювання / Ольга Бакалінська // Юридичний журнал. – 2003. - № 11. [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=868>
41. Бара З. Зловживання монопольним становищем – джерела та засоби захисту / Золтан Бара // Журнал «Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України». – 2004. - № 1 (10). – С. 55-61
42. Безух О. Захист від недобросовісної конкуренції як інститут конкурентного права// Підприємництво, господарство і право.-2001.-№7.

43. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. — М., 1999. — С.172.
44. Бернатович А. Сводка с антипиратского фронта // Компьютерное обозрение. — 2001. - № 36.
45. Богданов Б. Монополистический синдром. 100 лет спустя. // Материально-техническое снабжение. - 1990. - №12. - С.51
46. Бриных Е.В. Антимонопольное право: 6 нарушений, 4 средства. // ЭКО. - 1991. - №1.
47. Валітов С.С. Питання запобігання порушенням антимонопольно-конкурентного законодавства // Економіка та право. — 2009. - №1.
48. Валітов С.С. Конкурентне право України. Навчальний посібник. — К., «Юрінком Інтер», 2006. — 432с.
49. Вилкова Н. Регламентирование недобросовестной конкуренции в праве Франции // Хозяйство и право. — 1995. - №4, 5.
50. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. — 2-ге вид., змін. та доп. / Оксана Мар'янівна Вінник. — К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. — 766с.
51. Гвоздй В. Злиття і поглинання (M&A): правовий супровід або що варто знати M&A юристу / Валентин Гвоздй // Юридична газета. — 29.06.2006. - №12 (72). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.yur-gazeta.com/oarticle/2428/>
52. Горский В. Маастрихтский договор: экономические аспекты // Joint entures. - 1993. - №1. - С.3-6
53. Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар / [О.І. Харитонов, Є.О. Харитонов, В.М. Коссака та ін.]; за ред. О.І. Харитонової. — Х.: Одиссей, 2007. — 832с.
54. Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар / [Бек Ю.Б., Верес І.Я., Герц А.А. та ін.]; за ред. Коссака В.М. — К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. — 672с.
55. Гуревич В. Тупики тотального монополизма // Экономика и жизнь. - 1990. - №12. - С.42 .
56. Дахно І.І. Антимонопольне право. - Курс лекцій. - К. - Четверта хвиля. - 1998.
57. Державний комітет статистики України. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Статистичний збірник. — К., 2001.
58. Джуринський Олег. Акти недобросовісної конкуренції: правові аспекти систематизації. // Підприємництво, господарство, право. — 2010. - № 9.
59. Джуринський В.О. Правове становище господарських об'єднань в Україні: Монографія / Віталій Олександрович Джуринський. — К.: Юрінком Інтер, 2010. — 224 с.
60. Журик Ю.В. Антимонопольно-конкурентне право України. Навчальний посібник. — К., «Центр учбової літератури» - 272с.

61. Задорожная Елена. Подведомственность споров относительно решений АМКУ // Юридическая практика. – 2009. - №36.
62. Иванов Ю.В. Слияния, поглощения и разделение компаний: стратегия и тактика трансформации бизнеса / Ю.В. Иванов. – М.: Альпина Паблишер, 2001. – 244с.
63. Коваль Антон. Эффективная конкурентная защита! // Юридическая практика. – 2009. - №17.
64. Козловски П. Этика капитализма. Пер. с нем. — СПб., 1996.
65. Козьяков Сергей, Подпалов Николай. Юрсоветник при расследовании АМКУ // Юридическая практика. – 2010. - № 18.
66. Коломієць-Людвіг Є. Поглинання як юридична категорія в господарському праві / Євгенія Коломієць-Людвіг // Підприємництво, господарство і право. – 2010. - № 1 (169). – С. 79-83
67. Кочеткова А. Міжнародний обмін патентною документацією // Інтелектуальна власність. – 2001. - № 7.
68. Корчак Н.М., Головка Ю.Ю. Особливості та шляхи удосконалення структури конкурентного законодавства України // Повітряне і космічне право: Юридичний вісник: Наукові праці Національного авіаційного університету. – К.: Книжкове видавництво НАУ. - №1 (10) 2009.
69. Коссак В.М. Іноземні інвестиції в Україні (цивільно-правовий аспект) / Володимир Михайлович Коссак. – Львів: Центр Європи, 1996. – 216с.
70. Костусев О. Державний контроль над концентрацією суб'єктів господарювання / Олексій Костусев // Журнал «Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України». - 2005. - № 4 (19) – С. 10-13
71. Кравчук В.М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: Монографія / Володимир Миколайович Кравчук. – Львів: Край, 2009. – 464с.
72. Красовська А. Український інститут промислової власності: перспективи та проблеми розвитку // Національна безпека і оборона. – 2001. - № 10. – С. 54 – 56.
73. Кузьміна С.А. Актуалізація антимонопольно-конкурентного законодавства та підвищення його статусі у Господарському кодексі України / С.А. Кузьміна // Хозяйственное законодательство Украины: практика применения и перспективы развития в контексте европейского выбора: Сб. науч. тр. / НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований; Ред. кол.: Макутов В.К. (отв. ред.) и др. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2005. – 584с. – С. 340-342
74. Кулагин М.И. Предпринимательство и право: опыт запада.-Москва: Дело, 1992
75. Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: Монографія / Ірина Миколаївна Кучеренко. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – 328с.

76. Лаптев В.В. Предпринимательское право: понятие и субъекты / Владимир Викторович Лаптев. – М.: Юристъ, 1997. – 140с.
77. Мартыненко А. Точка зрения специалистов по интеллектуальной собственности // Бизнес. – 2001. – 16 апреля. – С.39.
78. Маців Х. Права інтелектуальної власності в Україні: захист торгових знаків та правозастосування // Українсько – європейський журнал міжнародного та порівняльного права. – 2000.
79. Медведєв А. Особливості становлення та розвитку законодавства про захист економічної конкуренції // Підприємництво, господарство, право. – 2008. - № 1.
80. Мельниченко О. Захист суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції: правові аспекти // Національна безпека і оборона. – 2001. -№ 10.
81. Мельниченко О. Як боротися з недобросовісною конкуренцією? // Юридичний журнал: Правове видання. - 2007. - № 4.
82. Мельниченко О. Суд окремої юрисдикції / Олександр Мельниченко // Журнал «Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України». – 2004. - № 1 (10). – С. 44-47
83. Могилевский А.С. Слияние и присоединение акционерных обществ по российскому законодательству: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Могилевский Антон Станиславович. – М., 2006. - 179с.
84. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / [Знаменский Г.Л., Хахулін В.В., Щербина В.С. та ін.]; за заг. ред. В.К. Мамутова. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 688с.
85. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. – Вид. 2-ге, змінене і доп. / [Бек Ю.Б., Богдан Й.Г., Дякович М.М. та ін.]; за ред. В.М. Коссака. – К.: Істина, 2008. – 992с.
86. Никифоров Илья. Законодательные пробелы Интернета. Проблемы ответственности за распространение недостоверной информации в глобальной сети // Юридическая практика. – 2009. - №44.
87. Питтман Р. Некоторые наиболее значимые положения антимонопольного законодательства стран Центральной и Восточной Европы // США: Экономика, политика, идеология. –1992. -№8.
88. Пелипенко О. Примусовий поділ суб'єктів господарювання внаслідок порушення законодавства про захист економічної конкуренції / Олена Пелипенко // Юридичний радник. – 2007. - № 6 (20). – С. 74-77
89. Потапенко В. Протокол намірів в процесі злиття та поглинання компаній / Володимир Потапенко // Юридичний радник. - 2005. - № 6 (8). – С. 13-15
90. Предпринимательское право: Курс лекций / [Клейн Н.И., Авилов Г.Е., Орехов Д.Б. и др.]; отв. ред. Н.И. Клейн. – М.: Юрид. лит-ра, 1993. – 478с.

91. Притика Д. Господарські суди України на захисті економічної конкуренції / Дмитро Притика // Журнал «Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України». – 2004. - № 2 (11). – С. 52-56
92. Реорганизация и ликвидация юридических лиц по законодательству России и стран Западной Европы [Михаил Исаакович Брагинский]. – М.: Юристь, - 2000. – 207с.
93. Рябота В.В. Захист прав акціонерів при злитті та поглинанні акціонерних товариств в Україні: Монографія / Владислава Володимирівна Рябота. – К.: Вид.дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. – 159с.
94. Рябота В. Право вимагати викупу акцій при злитті / приєднанні та поглинанні акціонерних товариств / Владислава Рябота // Підприємництво, господарство і право. – 2006.- № 11. – С. 83-86
95. Самойленко В. Некоторые юридические аспекты сделок по слиянию и поглощению в Украине / Вадим Самойленко // Юридичний радник. – 2005. - № 4 (6). – С. 29-34
96. Саниахметова Н. Правовая регламентация недопущения антиконкурентных действий в предпринимательской деятельности // Підприємництво, господарство і право. -1996. -№7.
97. Саниахметова Н. Правовые средства противодействия монополизму в предпринимательской деятельности // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1996. -№8.
98. Саниахметова Н.О. Правовий захист підприємництва в Україні. - К.:Юрінком Інтер. –1999.
99. Селіванов А.О. Кому належить право на фірмове найменування (фірму) / А.О. Селіванов // Інтернет- видання «Юриспруденція on-line» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=5&d=296>
100. Семенюк Ю. Правове регулювання обмеження монополізму / Юрій Семенюк // Юридичний журнал. - 2003.- № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=867>
101. Спасибо-Фатєєва І.В., Спасибо В.В. Проблематика організаційно-правових форм юридичних осіб (на прикладі спільних підприємств) / І.В. Спасибо-Фатєєва, В.В. Спасибо // Університетські наукові записки. - 2006. - № 1 (17). – С. 71-78
102. Спасибо-Фатєєва І. Деякі міркування стосовно пропозицій про реформування корпоративного законодавства / Інна Спасибо-Фатєєва // Юридичний радник. – 2007. - № 5 (19). – С. 15-18
103. Стахєєва Г.О. Правове регулювання економічної концентрації в ЄС в світлі останніх законодавчих змін // Вісник господарського судочинства. – 2010. - № 2.
104. Теньков С.О. Науково-практичний коментар до Господарського кодексу України: Від 16 січня 2003 р. / Сергій Опанасович Теньков. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 720с. – (Нормат. док. та комент.)

105. Тотьев К.Ю. Правовой статус хозяйствующего субъекта, занимающего доминирующее положение на товарном рынке // *Хозяйство и право*. –1995. –№2.
106. Тотьев К.Ю. Предприятие и его организационно правовая форма / К.Ю. Тотьев // *Государство и право*. – 1994. - № 10. – С. 60-67
107. Удалов Т.Г. Конкурентне право / Навчальний посібник. – В-тво «Школа», 2004. – 245с.
108. Ханова Р., Пономаренко Н. Некоторые экономико-правовые проблемы реструктуризации предприятий / Раиса Ханова, Наталья Пономаренко // *Юридичний радник*. – 2007. - № 1. – С. 8-12
109. Хозяйственное право: Учебник / [Мамутов В.К., Знаменский Г.Л., Хахулин В.В. и др.]; под ред. В.К. Мамутова – К.: Юринком Интер, 2002. – 912с.
110. Хомич Ю. Зарубежная практика защиты от недружественных поглощений / Юлия Хомич // *Юридичний радник*. – 2007. - № 4 (18). – С. 95-99
111. Черевко П.П. Створення юридичних осіб приватного права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / П.П. Черевко. – Київ, 2009. – 16с.
112. Шевченко Н.М. Господарсько-правова відповідальність та господарські санкції / Н.М. Шевченко // *Університетські наукові записки*. – 2005. - № 3 (15). - С. 175-179
113. Шершеневич Г.Ф. Учебник русского гражданского права (по изданию 1907 г.) / Габриэль Феликсович Шершеневич. - М.: Фирма «СПАРК», 1995. – 556с.
114. Шишка Р.Б. и др. Предпринимательское право Украины: Учебник / [Шишка Р.Б., Сытник А.М., Левков В.Н. и др.]; под общей ред. Р.Б. Шишки. – Харьков: Эспада, 2001. – 624с.
115. Шкляр С.В. Способи захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання органами Антимонопольного комітету України // *Вісник господарського судочинства*. – 2011. - № 3.
116. Щербина В.С. Господарське право: Підручник / Валентин Степанович Щербина. – 2е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005 – 592с.